

Газета Тернопільської районної ради

Подільське СЛОВО

50 років
з любов'ю
до вас!

Запросіть газету
у свій дім!

Вартість передплати
на 2017 рік:
на 3 місяці — 33,50 грн.;
на 1 місяць — 11,40 грн.

Передплатний індекс 61357

№40 (5247) П'ятниця, 6 жовтня 2017 року

12 сторінок

Тема тижня

У вівторок, 3 жовтня, Верховна Рада схвалила судову та пенсійну реформи, які, на думку керівництва країни, кардинально змінять життя наших громадян на краще. Навесні Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман навіть обіцяв піти у відставку, якщо за пенсійну реформу не проголосують, адже на неї робили великі ставки. Зрештою, не менш важливою була і судова реформа, за підтримку якої неодноразово апелював Президент України Петро Порошенко. Отож, що далі?

Сталось... в Україні ухвалили пенсійну та судову реформи

Пенсійна реформа

Пенсійна реформа. Вона змінить підходи до наповнення пенсійного фонду і закладе основи зростання пенсій. З часом багатолітня бюджетна діра, спричинена пенсійним навантаженням, має зникнути.

Основні тези пенсійної реформи:

- пенсію нараховуватимуть з 60 років за умови стажу від 25 років;
  - особам зі стажем до 15 років пенсію нараховуватимуть після досягнення ними 65 років;
  - розмір мінімальної пенсії зросте на 11% — до 1452 гривень;
  - інваліди з дитинства, діти-інваліди, пенсіонери без повного стажу, люди, які не мають права на пенсію, відтепер отримуватимуть на 45% більше — 1373 гривні;
  - для 5,6 мільйона пенсіонерів пенсії в середньому збільшаться на 692 гривні.
- За словами міністра соціалістики Павла Розенка, депутати встигли запропонувати понад 2,5 тисячі поправок до законопроекту пенсійної реформи, запропонованого урядом.

Чого очікувати українцям?

Зростання пенсій

Це відбудеться кількома шляхами.

Перший. Пенсії перерахують 10 мільйонам пенсіонерів. Останній перерахунок здійснили у 2007 році. Тоді показники середньої зарплати були втричі менші від сьогоднішніх. За словами голови парламентського комітету соціалістики Людмили Денісової, перерахунок збільшить пенсії в середньому на 700 гривень. Відтепер індексацію пенсій проводитимуть автоматично

з орієнтуванням на збільшення середньої зарплати без рішень парламенту чи уряду.

Другий. Підвищення пенсій відбудеться завдяки прив'язуванню мінімальної пенсії до прожиткового мінімуму. Тому пенсіонери, які мали мінімальну пенсію — 949 гривень, отримуватимуть мінімум 1373 гривні.

Третій. Знімається оподаткування (15%) пенсій працюючим пенсіонерам. В Україні 500 тисяч пенсіонерів отримують зменшену пенсію.

Особливе нарахування пенсій матимуть військовослужбовці. Це врегулюють окремим законом.

Вихід на пенсію

У реформі не йдеться про підвищення пенсійного віку, однак збільшується показник трудового стажу для виходу на пенсію. З 2018 року 60-річні українці зможуть вийти на пенсію, якщо трудовий стаж досягнув 25 років. Щорічно цей показник зростатиме на 1 рік, і до 2028 року має становити 35 років.

Скільки потрібно буде страхового стажу, щоб вийти на пенсію в 60, 63, 65 років (не поширюється на жінок 1961 року народження і старше)

Водночас, якщо трудовий стаж — від 15 до 25 років, на пенсію можна вийти у 63. Менший за 15 — вихід на пенсію у 65. Держава може призначити також тимчасову допомогу у разі, якщо не буде 15 років страхового стажу після досягнення 65-річного віку.

Зміни в нарахуванні пенсій

Розмір пенсій українців розраховуватиметься за формулою: розмір пенсії = Сз * Ікз * Кс, де: Сз — розмір середньої зарплати в Україні за 3 роки перед зверненням за призначенням пенсії; Ікз — індивідуальний коефіцієнт зарплати (співвідношення зарплати людини й

середньої зарплати, з якої сплачувалися внески); Кс — коефіцієнт страхового стажу, який визначається як множник тривалості років стажу роботи на величину оцінки 1 року страхового стажу.

Дискусійним залишається питання існування спеціальних пенсій для особливих категорій населення, наприклад, чорнобильців чи держслужбовців.

Накопичувальна система

Такої пенсійної системи, що діє у розвинених країнах, Кабмін у цій реформі не запропонував. Однак зобов'язався це зробити до 2019 року. Накопичувальна пенсійна програма спочатку запропацює для українців, які не досягли 35 років. А далі — для всіх вікових категорій.

Важливо, що пенсійні законопроекти, які розглядала Верховна Рада, не є реформою по суті, бо лише вдосконалюють стару солідарну пенсійну систему. Під реформою експерти розуміють перехід до системи, де солідарна її частина становить лише третю частину пенсійних коштів. Друга — накопичувальна, а третя — добровільна накопичувальна. З цими змінами урядовці та парламентарі не поспішають.

Судова реформа

Також у вівторок Верховна Рада прийняла в цілому закон, який забезпечить функціонування нового Верховного Суду України як єдиної касаційної інстанції, а також нормативно врегулювала процесуальні механізми в судах нижчих інстанцій. До проекту судової реформи депутати подали рекордну кількість поправок — 5,5 тисячі.

Продовження на стор. 3

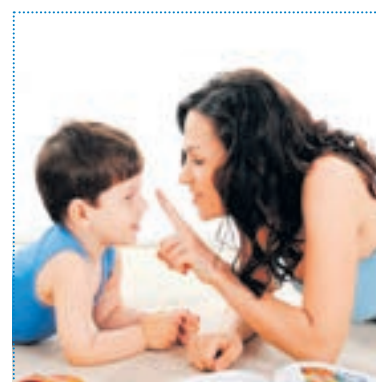
Під знаком
доброти і
милосердя

4

Професійні
свята —
Всеукраїнський
день бібліотек

5

Виховна
година для
дорослих.
Кожна дитина
має право
на любов

10

Якість, яка не підведе

46027 м. Тернопіль,
вул. С. Будного, 4а
тел/факс: +38 (0352) 25 44 35,
25 37 59

www.claas.com.ua
e-mail: office@tncclaas.com.ua

"Вігор ТМ" запрошує на постійну роботу

майстрів з виготовлення та монтажу металопластикових вікон

- Досвід роботи буде Вашою перевагою, також є можливість навчання та стажування з кваліфікованими спеціалістами.
- Для приїжджих надається житло.
- Можливість заробити від 250-800 грн/день.

Звертайтеся: Івано-Франківська обл., м. Коломия, вул. Шарляя, 27. Тел. 067-342-22-91

Офіційне

Розпорядження

Від 25 вересня 2017 № 25-од

Про скликання тринадцятої сесії
Тернопільської районної ради
сьомого скликання

1. Скликати тринадцяту сесію Тернопільської районної ради сьомого скликання 20 жовтня 2017 року в приміщенні районної ради. Сесійне засідання розпочати о 10 годині ранку.

2. На розгляд тринадцятої сесії районної ради внести питання:
- Про виконання програми соціально-економічного та культурного розвитку району за 9 місяців 2017 року.
- Про внесення районного бюджету за 9 місяців 2017 року.
- Про виконання змін до районного бюджету.
- Інші питання поточної роботи.

3. На сесію районної ради запросити депутатів обласної ради від Тернопільського району, сільських та селищних голів, керівників відділів та управлінь райдержадміністрації, керівників районних організацій, установ, промислових і сільськогосподарських підприємств, представників політичних партій, громадських організацій, редакторів газети «Подільське слово» та радіокомпанії «Джерело».

До уваги суб'єктів господарювання,
що здійснюють вирощування та забій тварин,
в т.ч. в особистих підсобних господарствах на
території Тернопільського району.

Відповідно до листа Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, на виконання пункту 3 Протоколу наради з питань підвищення ефективності діяльності Держпродспоживслужби в частині забезпечення належного державного ветеринарно-санітарного контролю (нагляду), що відбулася 14 вересня 2017 року під головуванням Прем'єр міністра України В. Гройсмана, з метою стимулювання поетапного переходу забою тварин з особистих підсобних господарств населення для реалізації на агропродовольчих ринках лише на організованих бойнях, відбудуться громадські слухання по сільських районах, об'єднаних територіальних громадах в Тернопільській РДА на тему: «Можливість забою тварин, що утримуються в особистих підсобних господарствах населення, на бойнях, які перебувають під державним контролем».

Для обговорення запрошуються всі зацікавлені особи.

В.о. начальника управління Держпродспоживслужби в Тернопільському районі Сипко Микола Михайлович.

Державні програми

Доступні ліки —
підсумки за півроку

За 6 місяців дії програми «Доступні ліки» держава забезпечила українців препаратами на суму понад 235 млн грн. Діє вона з квітня 2017 року. Мільйони українців по всій країні вже скористалися програмою та отримали життєво важливі препарати від серцево-судинних захворювань, діабету II типу та бронхіальної астми безкоштовно або з незначною доплатою.

Зростає кількість аптек-учасниць. На сьогодні їхня кількість по всій Україні вже сягнула 6 564, тобто кожна третя аптека в Україні.

У програмі «Доступні ліки» беруть участь 198 торгових найменувань препаратів. «Коли ми розпочали регулярний доступ до життєво необхідних ліків. За час дії програми пацієнти змогли отримати ліки за понад 6,5 млн рецептів по всій країні», — зазначила в.о. міністра охорони здоров'я Уляна Супрун.

Від початку дії програми споживання життєво необхідних лікарських засобів з доведеною ефективністю, рекомендованих ВООЗ, зросло майже вдвічі. Попит на ліки, які відшкодовуються на 100%, виріс на 83%, порівняно з аналогічним періодом минулого року.

Вартість препаратів, що передбачені програмою, продовжує поступово знижуватись. В середньому ціна на лікарські засоби зменшилася на

30%, в деяких випадках — на 50%.

«Рік тому фонд «Пацієнти України» проводив дослідження «Безкоштовна медицина». Його результати були невтішними: 48,8% пацієнтів відмовляються від лікування через брак коштів, 68,7% займаються самолікуванням, не звертаючись до лікаря.

Програма реімбурсації в усьому світі є найефективнішим способом забезпечити ліками пацієнтів. Вона допомагає знизити кількість випадків самолікування, адже пацієнти мають спершу відвідати сімейного лікаря, який виписує рецепт на дієві і безпечні препарати», — зазначила виконуючий директор БФ «Пацієнти України» Ольга Стефанишина.

За час роботи програми суттєво зріс показник довіри до сімейного лікаря. У грудні 2016 року ця цифра становила 53%, в серпні 2017 — підвищилася до 63%.

Програма розвивається. Уряд збільшив фінансування на 200 млн грн, загальний бюджет «Доступних ліків» у 2017 році становить 700 млн грн. На 2018 рік Кабінет Міністрів передбачив у проекті бюджету 1 млрд грн. МОЗ активно працює над розширенням переліку препаратів та планує до кінця року додати ще 2-3 нозології.

Нагадаємо, що серед засадничих принципів програми «Доступні ліки»: лікування захворювань, що відносяться до пріоритетних станів в Україні, відшкодування на рівні амбулаторної ланки, виключно за рецептом, який виписує лікар із зазначенням діючої речовини, відшкодування за найдешевшою ціною, що зумовлює здорову конкуренцію між виробниками, що важливо зазначити, що програма передбачає встановлення граничних цін, так званих референтних, на рівні ціни в сусідніх країнах.

Служу народу України!

В Україні стартував осінній призов

Триватиме він до 28 листопада. ЗСУ планує залучити в армійські лави 10 460 юнаків від 20 до 27 років. До Збройних сил України планується призвати 6360 осіб, до Національної гвардії — 3500, до Державної спеціальної служби транспорту — 600. Призовні комісії розпочали роботу 2 жовтня і завершать її 30 листопада 2017 року.

Є призовники, які мають право на звільнення від призову, але можуть ним не скористатися. Це, наприклад, особи, які до набуття громадянства України пройшли військову службу в інших державах. Або ті, які були засуджені за вчинення злочину із звільненням від відбування покарання.

Для солдатів і матросів, сержантів і старшин термін строкової військової служби в Збройних силах України та інших військових формуваннях — до 18 місяців. Для осіб, які на момент призову на строкову військову службу мають ступінь вищої освіти (спеціаліст або магістр), — до 12 місяців.

Строковиків в зону АТО не відправлятимуть. Хоча дефіцит кадрів, особливо офіцерських, там відчутний. Всі бойові бригади контрактників недоукомплектовані. Чоловіків намагаються мотивувати підвищенням заробітної плати. Ті, хто воюють на передових позиціях, отримують в середньому 18 тисяч гривень. А у сержантів і офіцерів ще є надбавка за командування під час бою.

— Є дефіцит у таких спеціальностях, як командири взводів і команди рот. Тому ми спрямуємо всі зусилля на командири танку саме цієї категорії особового складу, — зазначив начальник Головного управління персоналу ГШ ЗСУ Артур Артеменко.

Лілія КУЛЕНИЧ.

На Тернопільщині
завершилися анти-
терористичні навчання

Планові тактико-спеціальні навчання провела координаційна група Антитерористичного центру при регіональному управлінні Служби безпеки України.

об'єктах критичної інфраструктури регіону.

Учасники навчань проводили інтенсивні пошукові заходи, виконували завдання зі знешкодження диверсійних груп, ведення переговорів зі зловмисників. На одному з об'єктів підвищеної техногенної небезпеки, розташованому неподалік обласного центру, було проведено навчальну штурмову операцію та «КОРД».

Навчання дали змогу перевірити готовність усіх суб'єктів антитерористичної діяльності на Тернопільщині до запобігання вчиненню диверсій і терористичних актів, їх припинення та мінімізації наслідків.

**Сектор взаємодії зі ЗМІ та громадськістю
УСБУ в Тернопільській області**

Важлива інформація

З 01 по 31 жовтня 2017 року на території Тернопільського району триватиме місячник добровільної здачі будь-якої зброї та боєприпасів.

Громадяни, які в цей період добровільно здаватимуть зброю чи боєприпаси в органи внутрішніх справ, будуть звільнені від кримінальної та адміністративної відповідальності за незаконне зберігання з правом наступної реєстрації зброї в особисте користування згідно з чинним законодавством.

Зброю можна здати в Тернопільське РВП ТВП ГУНП в Тернопільській області за адресою: м. Тернопіль, вул. Степова, 45. Довідки за тел.: 43-61-09, 43-61-00.

Згідно зі ст. 263 Кримінального кодексу України, незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами карається позбавленням волі на строк до 3 років

Понад п'ятсот співробітників силових відомств, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування вдосконалювали алгоритми та навички спільних дій в умовах виникнення диверсійної та терористичної загрози на

Тема тижня

Сталося... в Україні ухвалили пенсійну та судову реформи

Продовження, початок на стор. 1
Відповідно до законопроекту, під час врегулювання спору за участю судді не будуть вести протокол поспілкування фіксацією за допомогою якості технічних засобів. Крім того, забороняється використовувати портативні, аудіотехнічні пристрої, а також здійснювати фото-, кінозйомку, відео- і звукозапис, хоча раніше фіксація проводилась.

Зміни, які помітять українці:

- повноцінно запрацює оновлений Верховний Суд;
- всі касації тепер буде розглядати тільки Верховний Суд;
- у судовій сфері створять єдину систему електронного судочинства, а судові процеси будуть відкриті: дозволено відеозйомку та онлайн трансляція.

Одним із ключових нововведень закону є визначення Верховного Суду як єдиної касаційної інстанції в Україні, а також розгляд справ Верховним Судом. При цьому Головне науково-експертне

управління Верховної Ради у своїх висновках зазначало, що законопроект спрямований на обмеження кола справ, які підпадають під касацію, а це звує судових рішень і може зумовити зростання кількості оскаржень рішень українських судів у Європейському суді з прав людини.

Передбачають запровадження «електронного суду», тобто здійснення судочинства із застосуванням інформаційних технологій. Учасникам справи забезпечують можливість брати участь у засіданні в режимі відеоконференції, не залишаючи свого житлового або робочого приміщення, а для свідків, експертів — у приміщенні іншого суду.

Згідно з новою редакцією Цивільного процесуального кодексу та Кодексу про адміністративні правопорушення, відповідача, третю особу або свідка, місце проживання, перебування або роботи якого невідомо, будуть викликані на офіційному веб-порталі Судової влади України. Крім цього,

закон передбачає створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності в системі господарського судочинства.

Потрібно сказати, що на черзі — зміни в апеляційних та місцевих судах, на які теж буде чекати атестація та оновлення суддівського корпусу.

P.S. В середу, 4 жовтня, у Верховній Раді зареєстрували проект постанови про скасування судової реформи. Про це свідчить інформація на сайті парламенту. Згідно з повідомленням, на розгляд керівництву передано проект Постанови про скасування рішення Верховної Ради України від 3 жовтня 2017 року про прийняття в другому читанні та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Авторами документа є народні депутати від «Об'єднання «Самопоміч».

Підготувала Лілія КУЛЕНІЧ.

Варто знати

3 4 жовтня українці можуть подати заявки на участь у розіграві Green Card

В повідомленні Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні йдеться про те, що 4 жовтня стартувала нова лотерея «Грін Кард». Зазначено, що реєстрація для участі в лотереї здійснюється тільки за спеціальним посиланням: dvlottery.state.gov

Існує тільки один спосіб взяти участь у програмі ДВ (лотереї «Грін-кард»). Ви повинні заповнити і відправити форму DS-5501, електронну реєстраційну форму для диверсифікаційної візи (реєстраційна форма ДВ), яка доступна тільки онлайн на сайті E-DV www.dvlottery.state.gov

Не належить фіналом заявника форма створює непридатну дискваліфікації заявника. Всі заявники одного кандидата будуть дискваліфіковані, якщо більше од-

нієї заявки надійде на цього кандидата, незалежно від того, хто заповнював і відправляв форму, інформують в Посольстві США.

Також на сайті Посольства США уточнюється, що заявки на участь у розіграві ДВ-2019 потрібно подати в електронному вигляді на www.dvlottery.state.gov в період з 12:00 за східним літнім часом (GMT-4) 3 жовтня 2017 року до 12:00 за східним стандартним часом (GMT-5) 7 листопада 2017 року.

Нагадаємо, Посольство США в Україні проводить співбесіди для отримання віз з результатами розгляду заявок диверсифікаційної візової лотереї (лотерея «Грін-кард») з 1 березня 2012 року.

Податкові новини

Щодо спрощеної системи оподаткування

Чи можна обрати спрощену систему оподаткування у разі провадження підприємницької діяльності на кількох ринках? Як правильно написати заяву про перехід на єдиний податок?

У відділі податків і зборів з фізичних осіб Тернопільської ОДПІ зазначили, що для обрання або перекладу господарювання на спрощену систему оподаткування суб'єкт господарювання подає до податкової інспекції відповідну заяву.

Форму та порядок подання заяви про застосування спрощеної системи оподаткування затверджено наказом № 1675. Фізична особа-підприємець, яка самостійно виявила бажання здійснювати діяльність

на спрощеній системі оподаткування, має зазначити в заяві про застосування спрощеної системи оподаткування об'єктів господарської діяльності.

У разі здійснення діяльності на різних ринках, підприємець-платник єдиного податку в рядку 7 («Місце провадження господарської діяльності») заяви про застосування спрощеної системи оподаткування зазначає: «Торгівля на ринках України».

Актуально

У Тернополі спалах кору

За даними Тернопільського обласного лабораторного центру МОЗ України, у місті зафіксовано п'ять випадків захворювання дітей на кір. Щоб не допустити подальшого поширення інфекції, 2 жовтня відбулося засідання комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій при Тернопільській міській раді.

Зі слів заступника начальника відділу охорони здоров'я та медичного забезпечення Ольги Ярмоленки, комісія визначила, що епідситуація із захворюваності на кір у Тернополі є неблагополучною.

«Спалах кору оголошується тоді, коли фіксується три випадки захворюваності на кір. Станом на сьогодні у місті зафіксовано п'ять випадків. Для того, щоб уникнути подальшого поширення інфекції, комісія прийняла рішення провести низку профілактичних попереджувальних заходів. Такими заходами, насамперед, є проведення вакцинації дітей», — пояснює Ольга Ярмоленко.

Вакцина кору у місті видається безкоштовно та є у достатній кількості.
3 10 жовтня діти, які не отримали жодної вакцинації проти кору, будуть відсторонені від відвідування дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів. Період спалаху визначається протягом 21 дня від останнього зафіксованого випадку захворювання на кір.

Новини | Коротко про головне

«Важливо максимально швидко провести всю роботу на місцях, аби пенснери отримали перераховані пенсії в жовтні». Ця заявка Пенсійного фонду України Володимира Гройсмана з президентом Олексієм Зарудним зазначив, що запланований перерахунок пенсій — наймасштабніший за всю історію незалежності. «В Пенсійному фонді є ресурс для здійснення перерахунку. Це 26 млрд грн, — сказав Олексій Зарудний. — Ті пенснери, які встигнуть отримати пенсії у Старому фонді, одержать доплати до 25 п'ятих. Всім органам Пенсійного фонду подано завдання забезпечити доступне інформування пенснерів про нові розміри пенсій. Питання перерахунків на постійному контролі».

Державна компанія «Укрзалізниця» у сприяння та підтримки уряду України планує в листопаді 2017 року підписати рамкову угоду про співпрацю зі світовим гігантом General Electric Transportation, який є складовою транснаціональної корпорації General Electric. Відповідні домовленості були досягнуті під час зустрічі Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана з президентом компанії General Electric Transportation Джеймі Міллер. Глава уряду звернув увагу, що одним із ключових питань проекту з «Укрзалізницею» є локалізація виробництва, яка може сягнути 40%. «Для нас надзвичайно важливо локалізувати виробництво — і тепловозів, і всього того, що потрібно для обслуговування локомотивів. І те, що ухвалено рішення про 40-відсоткову локалізацію, означає, що ми будемо виробляти спільно з GE тепловози, проводити модернізацію рухомого складу, технічне обслуговування. Будуть створені десятки тисяч робочих місць на підприємствах, які в Україні вже працюють, — сказав Володимир Гройсман. — Тож нині стоїть завдання максимально швидко перейти до підписання угоди, аби ми могли вже наступного року забезпечити модернізацію рухомого складу «Укрзалізниці» та розвиток підприємств, які будуть залучені до процесу».

В Україні беруться за будівництво нової траси Одеса – Львів, загальною протяжністю якої сягає 1,2 тис. км. Проляже дорога, яку планують зробити платною, і через Тернопіль. Загальна вартість проекту — 1,8 млрд євро. Траса Одеса — Львів допоможе скоротити час у дорозі більш ніж на третину. Про це повідомив заступник міністра інфраструктури Віктор Довгань. «Цей проєкт є для інфраструктурного проекту номер один. — Розповів він. — Будівництво автобану Гданськ — Одеса починається від Краковця, йде в обхід Львова, далі Тернопіль, Хмельницький, Вінниця, Умань і до Одеси. Сьогодні, щоб доїхати зі Львова до Одеси потрібно витратити приблизно 9 годин, на новій дорозі час зменшиться до 5 з половиною годин». Нова дорога буде чотирисмисловою замість нинішніх двох смуг. Раніше анонсувалося, що цей проєкт реалізуватимуть спільно з європейцями. «Європейці поки нічого не сказали. Тому навесні ми самі почали роботу на окремих ділянках цієї дороги за кошти держбюджету», — зазначив міністр.

У Тернополі триває капітальний ремонт проїжджої частини дамби. За словами підрядників, роботи виконуються методом холодного ресайклінгу. Окрім того, основа дороги для надійності поглиблена на метр. «Хочу запевнити тернополян, що бруківку, яку знімають на дамбі, повторно використовують для потреб міста, — каже мер Тернополя Сергій Надал. — Поки вона передана на зберігання у комунальне підприємство. Наступного року частину її застосують для мощення вулиці Кульчицької та Кюльєрера, а іншу — продадуть на відкритому аукціоні».

На Тернопільщині планують створити чотири багатопрофільні центри профтехосвіти, у яких діятимуть сучасні навчальні лабораторії. Перший центр, що планується на базі Кременецького професійного ліцею, об'єднає Почаївську та Шумське вищі профтехучилища. Другий — навчальні заклади у Чорткові, Заліщиках, Борщіві та Буданові (центр у Чорткові). Третій центр укрупнить Буцацьке ВПУ з Підгаєцьким аграрним ліцеєм. І четвертий — об'єднає заклади профтехосвіти у Скалаті, Підволочиську та Хоросткові (центр у Скалаті).

3 жовтня заступники голови Тернопільської райдержадміністрації Володимир Осядач та Андрій Колісник здійснили виїзд на об'єкти відділу освіти Тернопільської РДА, які в 2017 році фінансуються за кошти державного фонду регіонального розвитку, в смт Великі Бірки та с. Почапинці. Станом на 03.10.2017 року здійснюється реконструкція даху будівлі Великобірківської ЗОШ I – III ст. – гімназії ім. С. Балея (проводиться демонтаж конструкції даху) та реконструкція загальноосвітньої школи I-III ступеня в с. Почапинці (здійснено утеплення стін фасадів на 50%, розпочато заміну вікон на металопластикові).

4 жовтня заступник голови райдержадміністрації Андрій Колісник провів соціальну комісію з розгляду заяв щодо призначення державної садибної допомоги малозабезпеченим сім'ям. Розглянуто 9 звернень, прийнято позитивне рішення по всіх справах.

3 нагоди 75-річчя створення ОУН-УПА 7-8 жовтня відбудуться святкування у селі Бишки Козівського району. Бишки були столицею волюнтерів України, центром Бишківської 12 тисяч, до якої уПА. Також там була штаб-квартира генерал-хорунжого УПА Романа Шухевича. І це, власне, є однією з причин, чому вшановують цього героїчного подвиги на Козівщині.

За інформацією директора УкрГМЦу Миколи Кульбіди, на Тернопільщині ввечері 6 жовтня очікується посилення швидкості вітру до критеріїв стихійного явища — 25–30 м/с. З метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, пов'язаних з ускладненням погодних умов, терміново в м. Києві збирається оперативний штаб Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій під керівництвом віце-прем'єр-міністра Г. Г. Зубка. Участь в засіданні має взяти і очільник області Степан Барна.

Добрі справи

*Хай мудрість літ не стане тягарем,
Хай у душі не вигасне зірниця,
Хай повниться до краю день за днем
Добра і щастя золота криниця.*

Другий місяць осені починається з особливої дати. 1 жовтня в усьому світі відзначають Міжнародний день людей похилого віку. Це — можливість нагадати всім про людський обов'язок бути турботливими і милосердними до найповажнішею категорії — досвід, знання, вміння. Аж мудрість, яку вони зберігають наступними поколіннями своєї традиції, навчили долати труднощі та бути вмотивованими своєю державою. Турбота про людей похилого віку, які своєю багаторічною працею заслугоують на глибоку пошану нащадків, — справа всього суспільства.

Під знаком доброти і милосердя

Осіб, які перетнули 70-літній рубіж, вважають людьми похилого віку. Добре, якщо вони у непоганому здоров'ї, можуть самі себе обійти. А ще мають родину, яка піклується про них. Тоді і старість, як кажуть, на радість. Іноді після 60-70-ти років життя людина лише починає насолоджуватися кожним прожитим днем, вважаючи його ще одним подарунком із Небес.

Та для багатьох у цей час старість стає тягарем. Низька пенсія, хвороби, самотність та інші проблеми. У Тернопільському районі функціонують служби, які постійно опікуються такими людьми. Це — управління праці та соціального захисту населення РДА, Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг), органи державної влади та місцевого самоврядування, освіта й медицина, районна організація Товариства Червоного Хреста.

За учаску цих організацій складено програму роботи з осіб похилого віку, які проживають у складних побутових та матеріальних умовах. До Міжнародного дня людей похилого віку на зібранні волонтерами з Нідерландів кошти закуплено продуктів набори. Під час зустрічі з ними обговорено їх найбачущі проблеми, об'язано покращенням соціально-побутових умов проживання, психологічною підтримкою, запобіганням соціальної ізоляції цієї категорії населення.

Цього дня сільські голови, старости громад, волонтери організації Товариства Червоного Хреста, працівники освіти, медицини і Територіального центру соціального обслуговування відвідали самотніх людей похилого віку. Перший заступник голови Тернопільської РДА Володимир Осядач та заступник голови РДА Андрій Колісник побували в оселях матерів, чийх синів забрала війна, що триває на сході України, а також Зеновію Нирек — матір українського солдата, який нині у полоні.

У більшості сільських рад району, в новостроях територіальних об'єднань громадах побудованих, щоб допомогти людині не залишитися поза увагою. Проте є такі, хто досі не забрав продуктів набори, які зберігаються в приміщенні районної організації Товариства Червоного Хреста.

Байковецька об'єднана територіальна громада.

Село Підгородне.

та. Вважаю, для кожної самотньої літньої людини не зайвою буде ця допомога і підтримка.

У районній організації Товариства Червоного Хреста ніколи не стоять осторонь проблем літніх людей, інших пільгових категорій та у міру своїх сил, наявності матеріальних засобів і коштів повсякденно намагаються надавати допомогу потребуючим.

Галина ЮРСА – ТРР «Джерело».

Село Забойки.

Село Великі Гаї.

Село Козівка.

Село Великі Бірки.

Село Грабовець.

Село Білокірка.

Їхні роки — їхнє багатство

У Територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Тернопільського району вже стало доброго традицією сводити в селах району заходів, приурочених до Дня людей похилого віку. Цьогоріч святкування відбулися в Малому Ходачкові, Драганівці та Гаях-Шевченківських.

У клубі похилого віку завітали начальник пенсійного фонду міста Тернопіль та Тернопільського району Тетяна Глух, директор Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Надія Бойко. Тетяна Глух привітала найстарших представників громади, висловила щире повагу та глибоку вдячність за високу громадянську свідомість, розуміння і толерантність, важливий внесок у розбудову нашої держави.

Голова сільської ради об'єднаного управління теплим об'єднаним подарунком привітала Івана та Богдану Тучиків із золотим весіллям, а Петра та Наталію Романишиних — з діамантовим. Побажала їм міцного здоров'я, довгих років життя, достатку й благополуччя.

Під осіннє танго чоловіки запросили своїх дам до танцю. Усі зворушено дивилися на усміхнені обличчя літніх людей, які наче повернулися у молодість. Також цього дня відсвяткували день народження найстаршого жителя с. Костянтинівка — 96-річного Степана Балабана і вручили йому подарунки.

Село Малий Ходачків.

Голова сільської ради Володимир Береза з теплою розповіддю історію життя кожного з присутніх на святі людей поважного віку. Він подякував стареньким за прожиті роки, побажав міцного здоров'я, довголіття, добра, залишитися в дусі гостями громади і вручив їм подарунки. Пан Володимир від імені громади висловив вдячність керівництву за теплі слова, чуйність та доброзичливість, а також за корисні подарунки.

Ведуча святкового подарунку — солістка Тернопільського районного будинку культури Любов Шарган вітала всіх піснями композиціями. Учениці Мало-

ходачківської ЗОШ І-ІІІ ст. Юлія Собчук та Діана Тихонюк дарували музику та поетичні вітання.

За сприяння місцевого спонсора Юрія Березовського для поважних членів громади накрили солодкий стіл. Тієї доброї погожої осінньої днини довго не розходилися люди, розмовляли, співали пісень, згадували молоді роки.

Керівництво Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Тернопільського району усім небайдужим, хто долучився до відзначення Міжнародного дня людей похилого віку.

Пам'ятаймо про свій невідплатний борг перед громадянами, вони щоденно відчували повагу і турботу, мали гідний рівень життя, не втрачали суспільної активності. Хай їм усім здоров'я на добру сотню літ, а в їхніх сім'ях панують добро і радість! Миру і злагоди!

За матеріалами Терцентру та Марії ПОПІВ, депутата Малоходачківської сільської ради.

Село Гаї-Шевченківські.

Село Драганівка.

У клубі села Малий Ходачків провели захід районного масштабу. У святково прибраній залі зібралися почесні гості — люди старшого покоління — досвідчені, мудрі, добрі (близько 60 чоловік). Складні чоловіки вибила сивина, згусток зморшок на жіночих обличчях — відбиток прожитого. Серед них — одна з найстарших жителів села — 90-річна Анаста-

сія Івасечко, яка є ветераном праці; подружжя Романишиних, котре вже 60 років разом; подружжя Тучиків, яке вже 50 років разом; учителі, працівники бжільництва, тваринництва, рільництва, громадської діячі. Прислів'ям промовив парох села отець Василь Сліпчук.

На свято до сільського клубу з нагоди Міжнародного дня лю-

Професійні свята

Цікаве про бібліотеки та книги

«Бібліотека – це той храм, де завжди народжується і зберігається духовність. Пам'ятаймо, що у давнину бібліотеку називали «дім життя», «притулок мудрості», «аптека для душі», — казав видатний педагог ХХ ст. Василь Сухомлинський.

Перша книгозбірня Київської Русі — бібліотека Ярослава Мудрого, розташована на території Софійського собору в Києві, — налічувала понад 950 томів. Окрім рукописних книг релігійного спрямування, тут були й книжки, що містили відомості зі світової історії, географії, астрономії, фі-

лософські та юридичні трактати, публіцистичні твори.

Бібліотека і книгописна майстерня Софії Київської заклали основу бібліотеки Києво-Печерського монастиря, а також книгозбірень в інших містах Русі.

У другій половині ХVІ ст. в Україні почало розвиватися

друкування книжок, організатором якого був знаменитий першодрукар Іван Федоров. Книгодрукування сприяло розвитку бібліотечної справи. В 17 столітті засновано Києво-Могилянську академію із бібліотекою. В Україні: Львівському, Харківському, Київському і Чернівецькому (1875). У 19 ст. створені публічні бібліотеки в Одесі, Харкові (1886) та інших містах.

З часом з'явилися нові засоби передачі слова, думки, проте книга не втрачає свого значення.

У бібліотечній системі району працюють лише професіонали

30 вересня у нашій державі відзначають Всеукраїнський день бібліотек. Цього дня ми згадуємо про клопіткову працю відзначують Всеукраїнський день бібліотек. Цього дня ми згадаємо про клопіткову працю відзначують Всеукраїнський день бібліотек. Цього дня ми згадаємо про клопіткову працю відзначують Всеукраїнський день бібліотек.

У бібліотечній системі Тернопільського району функціонує 36 бібліотек-філій та Центральна районна бібліотека, яка розташована у селищі Великі Бірки. Сюди 30 вересня прибули завідувачі бібліотеками-філіями району, щоб урочисто відзначити професійне свято. Розділити торжество до бібліотекарів завітали голова Тернопільської РДА Олександр Похилій, голова районної ради Андрій Галайко, заступник голови РДА Андрій Колісник, начальник відділу культури РДА Віктор Навольський, голова комісії з питань розвитку національної освіти, культури та ЗМІ районної ради, директор Острівської музичної школи Степан Бородай.

Голова РДА Олександр Похилій, вітаючи працівників бібліотек з їх професійним святом, запевнив, що і надалі влада буде підтримувати бібліотеки. «Відрадно, що нині це — не книгозбірні у їх первісному значенні, а потужні інформаційні центри, оснащені найновішою технікою, — сказав Олександр Ігорович. — У кожній бібліотеці району є Інтернет. Це приваблює сюди молодих. Заходи проводять з використанням мультимедійної техніки, постійно поповнюються, адже друкowana паперова книга — неповторна, унікальна і з моди не вийде ніколи, незважаючи на стрімкий ріст інформаційних технологій».

«Бібліотекарі району перебувають у постійному пошуку, — зауважив голова районної ради Андрій Галайко. — Бібліотеки — місце, куди люди приходять не лише для читання, щоб узяти книжку для читання. Тут відбуваються цікаві зустрічі з письменниками, поетами, художниками. Бібліотекар — сільський інтелігент, який формує громадську думку, а часом

— педагог, психолог, журналіст. До хороших бібліотекарів тягнуться люди. У нас в районі дуже багато таких. Кожен захід, який проводять у бібліотеках району, — це крок до культури, просвітництва».

Цього року грамотами Тернопільської РДА та районної ради нагороджено бібліотеки-філії сіл Велика Лука, Забойки та Велика Березовиця. Грамоти відділу культури РДА отримали бібліотеки-філії сіл Ручка, Мишковичі та Ступки.

Олександр Похилій та Андрій Галайко вручили директору централізованої бібліотечної системи Тернопільського району Ользі Василюк 15 комплектів комп'ютерів. За сприяння заступника голови ОДА Юрія

Юрика Центральна районна бібліотека отримує програму УФД, що допоможе кожному, хто увійде на сайт ЦРБ, довідатись, які книги є у бібліотеках району та іншу важливу інформацію. Кінопроектор та екран для ЦРБ подарувала директор Тернопільської обласної бібліотеки для молоді Леся Гук.

Директор централізованої бібліотечної системи Тернопільського району Ольга Василюк може годинами розповідати про районні динаміки розповсюдження бібліотеки-філій та їх невтомних за-

відуючих. «Нам дуже допомагає влада, особливо Олександр Похилій, Андрій Галайко, начальник відділу культури РДА Віктор Навольський, — розповіла Ольга Іванівна. — Маємо хороших меценатів — сільських голів та місцевих підприємців. Приміщення бібліотек відремонтовано, всюди створено домашній затишок, поповнюємо фонд. 80% бібліотек оснащені комп'ютерами, іншою технікою. Але основне — у нас працюють інтелігентні, освічені люди. Цікаві, завжди актуальні книжки для малечки, проводять заходи бібліотекою-філією у селі Настасів Ольга Кураш. Незабутні флешмоби, захоплюючи обговорення книжок ініціює Олександра Дубова у Великому Глибочку. Теплі родинні спілкування для літніх людей, зустрічі з героями АТО, чорнобильцями організує Ольга Нацюк у селі Довжанка. Популярність у односельчан, їх повагу та любов заслужили своєю працею Іванна Тіцька з Великої Луки та Надія Корнило з Лучки. Цікаві зустрічі з поетами, письменниками, драматургами, артистами, вечори пам'яті уродженця Великої Березовиці, поета, громадського діяча Левка Крупи та інші змістовні заходи, на які з'їжджається тернопільська еліта, духовенство, організує Марія Галайко. Олександра Пиндус у невеличкому приміщенні бібліотеки у селі Костянтинівка створила музей старожиттєвої кімнати землярки — мецената, учасника УПА Мар'яна Шгики. Бібліотекар з Острова Галина Шуба не лише вміло проводить багатолюдні заходи, а й любить вирощувати лимони та охоче ділитися усіма секретами. Чудово бібліотека у селі Плотичі (завідувач Валентина Губерна), Забойках (Оксана Телих), Івачеві Долішньому (Ольга Беркіта), Драганівці (Оксана Борух), Білій (Тетяна Гурал), Буцневці (Оксана Дудас), Ігровиці (Наталія Дідух), Чернелів-Руському (Петро Стрончик) та інших селах району. Звичайно, є й проблеми, але з упевненістю можемо сказати, що професіоналів, байдужих людей у бібліотечній системі Тернопільського району нині немає».

Галина ЮРСА.
Фото з архіву Центральної районної бібліотеки (с.мт Великі Бірки).

Культура

Такого не пам'ятають ті, хто працює у культурі Тернопільського району не один десяток років. Традиційний районний огляд-конкурс вокально-хорових колективів тривав понад 6 годин — з 10-ї до 16-ї години, і в ньому взяла участь небувала кількість учасників. Але все за порядком.

У Міжнародний день музики, який відзначають 1 жовтня, у Тернопільському районному будинку культури відбувся конкурс, присвячений 75-й річниці УПА. На захід прибули солісти, дуети, тріо, вокальні раїночі та чоловічі ансамблі з села районного. Найбільше учасників було з Підгороднього, Мишковиців, Плотичі, Романівки, Острова, Настасова, Йосипівки. Мета конкурсу — відродження, збереження, розвиток української пісенної творчості, зокрема — популяризація стрілецьких та повстанських пісень.

У складі журі були заслужений артист України, викладач Тернопільського державного музичного училища імені Соломії Крушельницької Святослав Дунець (голова), начальник відділу культури Тернопільської РДА, а також заслужений (заступник культури України Оксана Ковальчик, головний спеціаліст відділу культури РДА Люба Шарган, директор районного будинку культури Віктор Забчук. Журі враховувало якість виконання творів, сценічну культуру, тематику.

Нині триває підсумковий етап. Найкращі, на думку журі, колективи будуть брати участь у районному святковому концерті, присвяченому 75-річчю УПА.

Галина ЮРСА.

Фото Ярослава СТАРЕПРАВО.

А музика звучить...

Знай наших!

Юні інспектори руху з Великового Глибочка вдало виступили в Одесі

Цей тиждень розпочався для учнів та вчителів Великоглибочецької школи святковою лінійкою та приїздом патрульної поліції міста Тернополя. Не хвилюйтеся. Ніхто не пустував, не порушував закону. Представники поліції приїхали до школи з іншою, набагато приємнішою місією — привітати учнів цієї школи з вдалим виступом на 41-х Всеукраїнських фінальних змаганнях загонів юних інспекторів дорожнього руху (ЮІР), які відбулися 5-13 вересня в місті Одеса на базі Українського дитячого центру «Молода гвардія».

За словами тренера команди **Ольги Носко**, у ході змагань наші юривці набрали максимальну кількість балів у конкурсі «Юний регулювальник», випробуваннях із надання домедичної допомоги та за підготовку і захист творчої роботи «Соціальна реклама безпеки дорожнього руху». Учні також гідно представили Тернопілля у конкурсах «Велоестафета», «Агітаційно-пропагандистський виступ», «Теоретичні знання Правил дорожнього руху». Усе це дало можливість команді «Світлофор» посісти шосте місце. За найкращу практичну підготовку серед фіналістів у конкурсі «Домедична допомога» учасники команди **Мар'яна Орденас** та **Ілона Лаврів** нагороджені дипломами та цінними призами. Лише через незначну помилку на старті, як вважають судді, команда не опинилася на другому місці. Але шості серед двадцяти трьох в Україні — це, погодьтесь, дуже почесно.

Школярі подякували додому 25 вересня, тому що після змагань мали можливість оздоровитися в УДЦ «Молода гвардія», поєднуючи навчання з відпочинком та участю у різноманітних творчих конкурсах

і заходах. У листі до редакції газети, якого написала від імені батьків учнів-учасників змагань **Лілія Лаврів**, читаємо: «Питання державного фінансування дитячих путівок для поїздки на змагання й оздоровлення в «Молоду гвардію» виявилось надто проблемним. Тому вдячні

за суттєву фінансову підтримку щодо співфінансування путівок голові Тернопільської районної ради **Андрієві Галайку**, голові Тернопільської РДА **Олександрі Похилому**, начальнику відділу освіти РДА **Василію Цялю**, депутату районної ради **Євгену Грицишину**. Організації Європи допомогу на всіх етапах змагань надавала директор Великоглибочецької ЗОШ І-ІІІ ступенів ім. Ярослава Стецька **Надія Тишук**. Її моральна підтримка піднімала здоровий бійцівський дух учасників змагань.

Належний виступ команд би неможливим без відповідної підготовки, адже впродовж календарного року учні відвідували заняття юних інспекторів дорожнього руху при Будинку творчості школяра. Завдяки керівництву **Ольги Носко** — вчительки автосправи Великоглибочецької ЗОШ, її наполегливості, кваліфікованості та методичному підході команда протягом багатьох

років досягає успіху. Крім того, батьки завжди зі спокоєм і впевненістю відпускають своїх дітей на змагання, знаючи, що **Ольга Михайлівна**

по-материнськи, уважно, чуйно й дуже відповідально ставиться до справи супроводу своїх вихованців. З дітьми впродовж змагань

були також представники дорожньої поліції міста Тернополя **Олександра Мялковська** та **Ірина Садівник**.

Галина ЮРСА – ТРР «Джерело».
Фото автора та з архіву Великоглибочецької ЗОШ І-ІІІ ст.
ім. Я. Стецька.

З ДНЕМ ЗАХИСНИКА УКРАЇНИ!

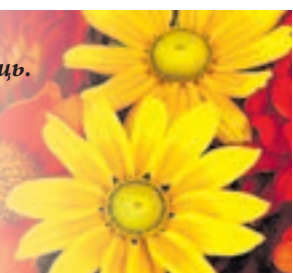
13 жовтня о 14 год в районному будинку культури (м. Тернопіль, вул. Шкільна, 4) **відбудеться районне святкування з нагоди відзначення свята Покрови Пресвятої Богородиці, Дня українського козацтва, 75-ї річниці утворення Української повстанської армії та Дня захисника України**

Шкільний меридіан

День учителя в Почапинській школі

*Вчительська доля мудрістю вкрита,
Дзвельська вона сміх дитячим серцем.
Вона для людей буде вічним зміром.
Вклонімося низько вчительській долі
І шану святую крізь віки пронесем.
Серця подаруєм в дитячих долонях
І щирю любов принесем.*

Першої неділі жовтня в Україні урочисто відзначили День почапинської школи I-III ст. та їх батьки люблять своїх учителів. Цього дня у школі панувала радісна атмосфера, лунала музика, а докільля вигравало яскравими барвами повітряних кульок, кольорових стрічок і осінніх букетів — школярі, зранку у-

стрічаючи своїх наставників на подвір'ї школи, вітали їх, даруючи квіти, вітальні листочки і теплі слова вдячності.

Традиційно уроки для молодших учнів проводили одинадцятикласники. Зізнаюсь, це було не просто! Одна справа вчити домашнє завдання, зовсім інша — викладати матеріал, зацікавлюючи дітлахів, підтримувати увагу,

Учні 11 класу та педагогічний колектив Почапинської ЗОШ I-III ст

навчити. Саме тоді починаємо усвідомлювати, що професія педагога — одна з найбільш складних і відповідальних. Учитель вкладає всю душу в учнів і є провідником у світ нових знань.

На великій перерві учні подарували улюбленим педагогам святковий концерт. Лунали щирі вітання, побажання, пісні. Родзинкою заходу був перегляд

слайд-шоу фото- й відео спогадів про діяльність учнівського та педагогічного колективів школи. Присутні були глибоко зворушені. Того дня фотоісторію шкільного життя поповнила ще одна світлина — учителів разом із вихованцями.

Допомагали школярам створити незабутнє свято класний керівник 11-го класу

Світлана Анатоліївна Піговська та педагог-організатор Марія Леонідівна Крамар.

Дорогі вчителі! Наснаги, терпіння та міцного здоров'я!

Софія ЖАВОРОНКО, учениця 11 класу Почапинської ЗОШ I-III ст., президент учнівського самоврядування «Первоцвіт»

Учні 11 класу Почапинської ЗОШ I-III ст, класник керівник Світлана Анатоліївна Піговська, педагог організатор Крамар Марія Леонідівна

Учителям вклонімося низько...

У понеділок, 2 жовтня, в Соборненській ЗОШ I-II ст. ім. В. Гарматія панував святковий піднесений настрій. Члени учнівської ради школи вирішили організувати День учнівського самоврядування по-особливому, проводячи не уроки, а дозволя вчителів.

На ранковій лінійці дев'ятикласники урочисто вручили вчителям вітальні листівки. На перервах шкільна світлиця перетворилася на «кав'ярню»: вчителів чаїнували кавою, чаєм, печивом. Офіційні частували булочки, Данес, Віталій Грицив, Максим Курило. За музичне оформлення свята відповідав Валентин Зарічний. Несподіванкою для вчителів стало оформлення фотозони, де вони мали можливість зробити святковий портрет. Фотографувала свята 9 класу Вероніка Бутковська. Не забули учні і про вчителів, які на заслуженому відпочинку, провівши акцію «Привітай вчителя-пенсіонера». Завершилося свято виступами молодших школярів, учнів 5, 6, 9 класів.

Концепція Нової української школи вимагає від сучасних педагогів виховання свідомого громадянина, патріота.

У Соборненській ЗОШ I-II ст. ім. В. Гарматія цьогоріч об'єднали проведення тижня Незалежності і тижня безпеки життєдіяльності. Учні вчилися берегти природні багатства, дізнавалися, які небезпеки чатують на них у лісі, повітрі, воді.

Назвали захід «кольоровим». У «синій день» обговорювали проблеми морів, річок, порушували питання безпеки на воді. У «зелений» — переглядали ролик про вирубку лісу, бурштинову лихоманку, а також вчилися, як вберегти себе від кліщів, поводитися під час грози тощо. Обов'язковим був дрес-код — колір одягу мав відповідати кольору дня. Підсумковий квест видався насиченим, різнобарвним, цікавим та змістовним.

О. С. ВОЛОШИН, педагог-організатор школи.

Благословенний яблуневий сад!

*Благословенний яблуневий сад!
Спасибі за плоди твоєї безцінності!
Мов золото у тисячу карат,
Хай сяє день прозорий твій осінній!
Прійму з поклоном дар твого гілля,
Зі смаком літа! З ароматом соку!
Хай сад, ти — диво! В кожну пору року!*

Такими словами розпочала презентацію виставки учениця 11 класу Ангелівської ЗОШ I-III ступенів Дідух Вероніка в рамках проведення XI Всеукраїнського зльоту учнівських виробничих бригад та трудових аграрних об'єднань, який відбувся 20-22 вересня 2017 р. у місті Запоріжжя. На зліт зібралися школярі з 19 області представляли учні 11 класу Ангелівської ЗОШ I-III ст. Тищук Яна та Дідух Марта та їх учитель біології Н. О. Романяк.

Концертний зал ім. М. Глінки, м. Запоріжжя

Урочистості з нагоди відкриття зльоту відбулися в концертному залі ім. Глінки. Протягом трьох днів юні аграрії обмінювалися досвідом роботи щодо організації діяльності виробничих бригад, показали практичні результати під час презентації виставки «Щедрість рідної землі». На базі Таврійського державного агротехнологічного університету (м. Мелітополь) діти презентували «Щедрість рідної землі». Тищук Яна захищала дослідницьку роботу в секції «Садівництво» на тему «Вплив різних типів підживлення на продуктивність плодового саду».

У рамках проведення зльоту відбулися педагогічні читання «Стратегія виховання учнівської молоді в умовах реформи освіти в Україні», метою яких було поширення передового педагогічного досвіду з викладання трудової організації.

Для гостей організували культурну та екскурсійну програму, у ході якої молодь познайомилася з минулим та сьогоденням Запорізького краю. Учасники зльоту відвідали історико-археологічний заповідник «Кам'яна могила», історико-культурний комплекс «Запорізька Січ», здійснили оглядову екскурсію містом Запоріжжя.

Всі учасники були нагороджені подарунками, а командва Ангелівської ЗОШ — двома дипломатри третого ступеня, та привезла сертифікат на право проведення у Тернопільській області Всеукраїнського зльоту учнівських виробничих бригад та трудових аграрних об'єднань. Отже, наступного року такий захід відбудеться у Тернополі.

Н. РОМАНЯК, учитель біології Ангелівської ЗОШ I-III ст.

Вітаємо!

Колектив ПП «Агрон» вітає з днем народження тракториста **Володимира Степановича БАЛАБАНА**, сторожа **Богдана Бориславовича НАВОЙСЬКОГО**, начальниці служби охорони **Романа Ігоровича БИКА**.

*Хай радість вам життя дарує,
Щоб посміхалися ви весь час,
Любов і злагода будуть у домі,
Достаток повниться щораз.*

Колектив комунального закладу Романівської ЗОШ І ст. щиро вітає з днем народження вчителя початкових класів **Марію Володимирівну ГОЛУБОВИЧ**.

*Хай будуть з вами здоров'я та сила,
Хай доля буде ласкава і щира!
Щоб ніколи не знали ви втоми!
Хай мир і злагода будуть у домі,
Хай Господь дарує надію й тепло,
На довгі літа, на щастя й добро!*

Колектив Настасівської сільської ради, депутатської корпусу, члени виконавчого комітету з днем народження щиро вітають сільського голову с. **Настасів Миколу Ярославовича ЗЛОНКЕВИЧА**.

*Хай ладяться скрізь: на роботі, в родині,
Щоб радісний настрій у серці не згас,
Все світле, гарне, що треба людині,
Нехай неодмінно приходить до Вас!
Хай щастя приходить і летить рікою,
Хай горе обходить завжди стороною,
Хай доля дарує Вам довгі літа,
А в серці завжди хай живе доброта!*

Колектив Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Тернопільського району щиро вітає з днем народження соціального робітника с. Петриків **Зіновію Михайлівну ЛОЗУ**.

*Хай радість заповнює кожну годину.
Від горя хоронить молитва свята.
Хай легкою буде життєва стежина,
На многи й благоді літа.*

Працівники відділу культури Тернопільської РДА, районного будинку культури та районна організація профспілки працівників культури щиро вітають з днем народження завідувача клубу с. Кип'ячка **Галину Володимирівну ФЕДІВУ** та художницю районного будинку культури с. Чернелів-Руський **Тараса Богдановича СУТУЛУ**.

Від усієї душі зичимо вам здоров'я, достатку, щоб усі ваші бажання і мрії стали реальністю. Щастя вам, доброго настрою на довгі роки, а непростота робота нехай приносить задоволення і творчі перемоги. Наснаги та усмішки гараздів і довгих щасливих літ!

Найщиріші вітання з 55-річчям надсилаємо директору будинку культури с. Плотича **Богдану Антоновичу БУГАЮ**.

Приймійте наші найщиріші побажання міцного здоров'я, особистого щастя, невичерпної енергії і наснаги у всіх ваших справах. Хай у вашому домі завжди панують мир і злагода, у серці — доброта, а у справах — мудрість та виваженість. Наснаги та усмішки гараздів і довгих щасливих літ!

З повагою — працівники відділу культури Тернопільської РДА, районного будинку культури, районна організація профспілки працівників культури.

Оголошення

Асфальтобетонний завод СБУ «Спецбуд» ТОВ «Тернопільбуд», розташований в смт Велика Березовиця Тернопільського району, має намір отримати дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Діяльність підприємства пов'язана з будівництвом шляхів та житлових і нежитлових будинків. Викиди забруднюючих речовин не перевищують гігієнічних нормативів, валовий викид становить 6,706 т/р (без викидів CO₂).

Санітарно захисна зона підприємства витримана.

З пропозиціями та зауваженнями щодо даного наміру звертатись протягом одного місяця з дня опублікування оголошення за адресою: м. Тернопіль, майдан Перемоги, 1. Тел. 43-59-30.

Справи приватні

ПРОДАМ

Інше

Перший виробник жалюзі в Тернополі

ПП "ВІКТОР" Сприятливі умови для дилерів

РОЛЕТИ ТКАННИ
РИМСЬКІ ШТОРИ

ЖАЛЮЗІ

м. Тернопіль,
вул. Миколинецька, 46-Б
т./ф. (0352) 25-48-97,
(098) 620-82-24

Водоочищувачі для питної води (фільтри) гурт, роздріб, картриджі ☎432676, 0673491313
ГБО на авто для всіх типів бензинових двигунів ☎428220, 0673517555, 0673510352, www.gaz.te.ua
На запчастини пральної машинки та холодильник ☎0673661569
Трактори, мототрактори, мотоблоки, двигуни різних потужностей, обладнан-

ня до них. Гарантія, з/ч, безкоштовна доставка. Знайдете дешевше — віддамо ще дешевше ☎0985989484, 493000, 0982591958, 0666653606, www.tractor_c.com.ua

Ворота, огорожі, перила, ковані вироби. Від простих до дорогих елітних зразків ☎0971322950, www.fk.te.ua
Саджанці та живці високопродуктивної чорної консули. Ціні надаємо окремо. Надіємо на запит ☎0973944257

КУПЛЮ

Дорого
землю, городи від 1 га.
Допомагаємо
в оформленні
документів на землю:
спадщина, сертифікати.

☎(068) 862-24-29

Інформує служба 101

Сумна статистика пожеж

З кожним роком у країні виникає все більше пожеж, під час яких гинуть та травмуються люди, знищується роками нажите людське майно. Так, за 2017 рік в державі виникло 71450 пожеж, під час яких загинули 1 133 особи та 1095 осіб отримали травми.

На території Тернопільської області за 2017 рік виникло 949 пожеж, 23 особи загинули та 21 травмовано. Невітними є дані стосовно території кляло 76 пожеж, 1 особа загинула та 1 травмована.

Основними причинами пожеж є необережне поводження громадян із вогнем, порушення правил пожежної безпеки при експлуатації печей, чимало пожеж виникає через порушення правил пожежної безпеки під час експлуатації електромережі та електрообігрівальних приладів.

Тернопільський районний відділ УДСНС у Тернопільській області звертається до мешканців краю з проханням дотримуватися елементарних правил пожежної безпеки, а саме:

- вчасно відмикайте електроприлади від мережі;
- не користуйтеся електроприладами з ушкодженнями ізоляцією;
- не користуйтеся несправними або саморобними електричними запобіжниками, періодично перевіряйте стан електропроводки в будинку; для цього запросіть

спеціаліста і в разі виявлення недоліків усуньте їх;

- не можна зв'язувати дроти вузлами, прибивати їх цвяхами або підвішувати на підвісках;
  - праски, плитки, електрочайники, самовари необхідно встановлювати на негорючі підставки, подалі від штор, фіранок та інших горючих речей;
  - своєчасно очищайте димоходи печей від сажі;
  - на печях встановіть протипожежні розділки (відступки) від горючих конструкцій;
  - підлогу з горючих матеріалів під топковими дверцятами захистіть металевим листом, розміром 0,7 м х 0,5 м;
  - дотримуйтеся відстані від печей до горючого обладнання не менше 0,7 м, а від топкових отворів – не менше 1,25 м.
  - дотримуйтеся відстані від печей до горючого обладнання не менше 0,7 м, а від топкових отворів – не менше 1,25 м.
  - в яких укладені димові труби і стіни, в яких укладені димові канали, поштукатурте та побіліть.
- Забороняється:**
— залишати розпалені печі без догляду;

Закупуємо мед

☎0991426622, 0983098787

ОРЕНДА

Здам в оренду механічну дільницю, площею 100 кв. м (токальне, фрезерне, зварювальне обладнання, листогин) та офісне приміщення, площею 20 кв. м ☎0677005502

РОБОТА

На СТО автослюсаря, моториста, офіційне працевлаштування ☎0677005502, 510097

ПОСЛУГИ

Лікування на бджолиних вуликах, бджолоужалення, інгаляція, пулок, перга, прополіс, мед, воскова міль, мертві бджоли. Село Чернелів-Руський Тернопільського району ☎0679455186, 0685392533, 0972076523 (Орест Лук'янець)

РІЗНЕ

Бажаєш припинити пити? Звертайся у наше співтовариство ☎068 366 35 38

Оголошення

Гаї-Шевченківська сільська рада Іванівномля, що з 22.09.2017 року розпочала роботу тимчасовою щодо виділення земельних ділянок учасникам антитерористичної операції, які зареєстровані та проживають в с. Гаї-Шевченківські. Документи просимо подати у сільську раду до 22.10.2017 року.

Виконавчий комітет сільської ради.

Великогаївська сільська рада проводить громадське обговорення містобудівної документації «Детальний план території земельної ділянки **гр. Сафроніва Н. І.** для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд у с. Великі Гаї Тернопільського району Тернопільської області».

Громадське слухання відбудеться 27.10.2017 року о 15 год у приміщенні Великогаївської сільської ради, за адресою: Тернопільська обл., Тернопільський район, с. Великі Гаї, вул. Галицька, 47.

Чернелево-Руська сільська рада Тернопільського району оголошує конкурс на право оренди силосних споруд комунальної власності в кількості 2 шт., розташованих в с. Соборне, вул. Зарічна, Тернопільського району, загальною площею 1000 кв. м.

Цільове призначення: ведення тепличного господарства.

Підрозділ прийняття: с. Соборне, вул. Лесі Українки, 27, сільська рада, тел. 29-33-36, впродовж 30 днів з дня опублікування оголошення.

Письмові пропозиції надавати в запечатаному промаркованому конверті за підписом відповідальної особи, зазначити найменування та адресу одержувача, назву об'єкта оренди, відповідно до оголошення, а також адресу, номера контактних телефонів претендента.

Фізична особа-підприємець Сапужак Михайло Миколайович має намір отримати дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за адресою: Тернопільська обл., Тернопільський р-н, с. Велика Лука, вул. Центральна, 63.

Викиди забруднюючих речовин від виробничої діяльності становлять — 2,329 т/р. Перевищення технологічних та санітарно-гігієнічних нормативів в процесі виробничої діяльності немає.

Зауваження приймають за адресою: м. Тернопіль, майдан Перемоги, 1, Тернопільська районна державна адміністрація, протягом 30 календарних днів з дня опублікування інформації.

Фізична особа-підприємець Дмитришин Юрій Юрійович має намір отримати дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за адресою: Тернопільська обл., Тернопільський р-н, с. Велика Лука, вул. Центральна, 63.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферу від виробничої діяльності становлять — 2,332 т/р. Перевищення технологічних та санітарно-гігієнічних нормативів в процесі виробничої діяльності немає.

Зауваження приймають за адресою: м. Тернопіль, майдан Перемоги, 1, Тернопільська районна державна адміністрація, протягом 30 календарних днів з дня опублікування інформації.

Колектив Баворівської ЗОШ І-ІІІ ступенів, учні школи, батьки та випускники різних поколінь глибоко сумують з приводу смерті колишньої вчительки математики **Гордій Надії Григорівни** і висловлюють щирі співчуття рідним.

Виховна година для дорослих | Кожна дитина має право на любов

Вітаю, ви щойно «зламали» свою дитину

Я гостро відчув необхідність написати про це після того, що побачив сьогодні в магазині

Прошу заздалегідь вибачити за тон статті, але по-іншому не можу — мене переповнюють відчай і злість. Будь ласка, прочитайте до кінця.

Сьогодні, коли я з сином стояв у черзі, побачив на вулиці хлопчика з батьком, який сидів на підлозі. Батько дуже боявся запитати, чи можна буде купити морозиво дорогою додому. Батько зверхньо глянув на нього і гаркнув, щоб той не відволікав його, став біля стіни і мовчав. Хлопчик одразу знітився і втиснувся в стіну.

Наша черга трохи просунулася. Дитина знову підійшла до батька, тихенько наспівуючи якусь пісеньку. Здається, хлопчик уже й забув про той спалах гніву, який кілька хвилин тому звалився на нього. Але батько повернувся і вилаяв сина за шум. Хлопчик шарахнувся від нього і знову втиснувся в стіну.

Я навіть розгубився. Як ця людина не могла бачити того, що бачив я? Це чудове створіння у своїй тіні? Чому, не замислюючи, «вибиває» все щастя з власної дитини?

Нас залишилися троє перед касою, і хлопчик знову підійшов до батька. Той різко вийшов з черги, схопив за плечі та стиснув так, що дитина зморщилася від болю: «Якщо у почую ще один звук або ти відійдеш від стіни — очувайся!»

А потім ми дивуємося, чому діти виростають «зламаними».

Буду різкий. Багато людей бачать, як я спілкуюся з сином, і співають мені дифірамби за те, що я люблю сина більше, ніж інші тати люблять своїх дітей. Цього я не розумію, бо любити своїх дітей, братися — це завдання, з якими можуть впоратися не тільки супер-батьки. Це під силу будь-якому татові. Завжди. Без винятків.

Я — батько, який любить свою дитину і робить все для її благополуччя, безпеки і здоров'я. Я швидше отримаю лопатою по обличчю або молотком по пальцю, ніж принижую або «поставлю на місце» свого сина.

Я розумію, все, що я коли-небудь зроблю або скажу своєму синові, він вбере, як губка, — на користь чи на шкоду. Не розумію тільки одного: як цього не усвідомлюють інші?!

Батьки! Чи сяють ваші обличчя, коли ви бачите дитину вранці або повертаєтеся з роботи? Ви розумієте, що моральні цінності ваших дітей складаються виключно з того, що саме вони бачать у ваших обличчях?

Чи розумієте ви, що дитина вважає себе такою, якою ви її обізвали? Що людина дуже часто починають відповідати наліпленим на них ярликам? Як часто ви говорите дитині:

«Це найдурніша річ, яку можна придумати», «Де найбезглуздіший вчирок, який можна зробити»? Ви вірите в те, що ваша дитина — ідіот? Бо вона уже повірила. **Браво! Замисліться над цим.**

Ви вважаєте, що гнів необхідний у процесі виховання? Ви розумієте, що гнів — майже завжди емоція людей, які хочуть контролювати інших, але не в змозі контролювати себе?

І можно Бога, щоб більше нікому не доводилося цього робити.

Таги! Настав час сказати дітям, що ви любите їх. Настав час радіти їхнім тисячам питань на день і їхній нездатності робити все так швидко, як нам цього хотілося б. Їх виразам обличчя і неправильно вимовленим словам. Час радити всьому, чим є наші діти...

Настав час згадати себе: «Що я хочу зробити, щоб бути хорошим батьком?» Розставте пріоритети. І по-справжньому станьте ним.

Саме час на своєму прикладі показати синам, як слід поводитися з жінкою, а дочці, якого ставлення їй очікувати від чоловіка. Час виявити великодушність, співчуття і співпереживання.

Батьки! Говоріть м'якше зі своїми синами. Говоріть спокійніше зі своїми доньками. Що ви робите для своїх дітей? Щоб у неї в школі не було ні друзів, ні поваги до себе? Або щоб обрали президентом класу?

Не нам вказувати дітям, що думати. Але ми можемо допомогти їм мислити правильно. І якщо ми зробимо це, можемо більше не турбуватися, що вони вберуть для себе і наскільки рішуче відстоюватимуть свій вибір.

У кожної дитини є вроджене право попросити. У кожної дитини є вроджене право бути щасливою, сміятися, веселитися і гратися. **Кожна дитина на землі має право на батька, який дотримується своїх обіцянок; батька, який розуміє, яка велика влада йому дана — формувати життя іншої людини; батька, який любить свою дитину більше, ніж телевизор і спортивні ігри; батька, який любить свою дитину більше, ніж своє барачко; батька, який любить свою дитину більше, ніж свій час.** Кожна дитина заслуговує тата-супергероя.

Прошу вибачення за різкість у своїх висловлюваннях. Напевно, частина мене відчувала себе болякувом через те, що я нічого не сказав себе болякувом через те, що я нічого не сказав себе болякувом у черзі. Нехай це буде моїм каяттям. Напевно, частина мене відчуває, що якщо хоча б один батько прочитає цей текст і вирішить стати кращим, якщо життя хоча б однієї дитини стане трохи легшим, бо мої слова зачепили її батька, то кожна секунда, яку я витратив на написання цієї статті, була не марною.

Батько-одинак і блогер Ден ПІРС.

Притча

Вчителька початкових класів одного разу попросила дітей написати твір про те, що вони хотіли б, аби Бог зробив для них.

Увечері, перевіряючи роботи, вона раптом грізно заплакала. Саме в цей момент до кімнати увійшов її чоловік.

— Що трапилося? — запитав він.

— Читай, — відповіла вона, простягнувши йому учнівський зошит.

«Господи, сьогодні прошу Тебе про щось особливе: перетвори мене на телевизор. Я хочу зайняти його місце. Хочу збирати сім'ю навколо себе. Хочу бути в центрі уваги — щоб мене слухали, не перебиваючи, коли я щось кажу... Хочу бути з батьком, коли він повертається додому втомлений. Щоб моя мама йшла до мене, коли залишається йшла і сумує. Хочу, щоб хоч іноді мої батьки проводили час зі мною. Боже, я не прошу багато... Я тільки хочу жити, як живе будь-який телевизор».

— Бідолошино дитина! — вигукнув чоловік учительки. — Що ж це за батьки такі?!

Вона зі сльозами на очах відповіла:

— Це твір нашого сина...

Ви настільки зачерствіли і перестали відчувати дитячу душу, що навіть не відчуваєте себе пригніченими, коли вони здригаються або зіщулюються у вашій присутності? Чи справді це — єдине, чого ви хочете від них? Щоб вони беззаперечно підкорялися вам і боялися вас?

Таги! Хіба ви не усвідомлюєте силу дитини? Ви не розумієте, який зв'язок виникає, коли ви гладите дитину по спині або животі, укладаючи спати? Ці неповторні дорожочинні душі довірені вашій турботі та дуже тонко все відчувають. Все, що ви їм скажете чи не скажете, відобразиться на їхніх здібностях, успіху і щасті в подальшому житті.

Дозвольте запитати: вам доводилося дитини в опухліх від сліз очі батьків, дитина яких померла?

Мені доводилося.

Ви коли-небудь ридали на похоронах дитини?

Я ридав.

Ви коли-небудь торкалися до дерев'яного ящика, усередині якого була дитина? Дитина, сміху якої ви більше ніколи не почувете?

Я торкався.

Сад. Город | Поради до часу

Горіхове листя — як...

Восени у багатьох господарів виникає бажання позбутися опалого листя. Однак не поспішайте викидати листя волоського горіха, краще використайте його з користю для ділянки, зокрема, як...

...добриво

За час росту у ньому накопичилося безліч поживних елементів: магній, кальцій, залізо, фосфор, сірка, азот, калій. Окрім цього, в процесі його перегнивання утворюється якісне органічне добриво. Воно є чудовим добривом для городніх культур, особливо — картоплі, адже містить речовини, що сприяють розвитку кореневої системи, формувати міцному кущу з великою кількістю цвіту, а отже, буде гарний урожай.

Отже, восени згребіть листя та зберігайте його в сухому, добре провітрюваному місці. Навесні поберіть його у мішок і ретельно перетріть його під ноєм.

Можна приготувати компост із додаванням листя волоського горіха. Для цього його укладають в компостну яму, добре зволожують, додаючи 20-30 г азотних добрив на відро води. З огляду на те, що горіхове листя містить токсичну речовину юглон, яка значно сповільнює процес розкладання, в компості його має бути не більше однієї четвертої частини. З настанням весни масу перемішують і зволожують, якщо це необхідно. Викорис-

тання такого компосту значно підвищує врожайність городніх культур.

Також результативним є використання попелу з листя волоського горіха. Тим більше, юглон під час спалювання листя повністю розкладається. Це — гарне добриво, передусім, для ґрунтів із підвищеним рівнем кислотності. Але якщо ґрунт лужний, використовувати попіл не рекомендується, оскільки лужність збільшиться.

Щоб поліпшити урожай плодівих дерев (особливо любить своє листя волоський горіх) і ягідних чагарників, їх можна удобрювати з використанням листя горіхів наступним чином: шар ґрунту навколо стовбура на глибину до 20 см; змішати листя дерева (куща), яке обкопують, з листям волоського горіха і двома склянками курячого посліду; отриманою сумішшю заповнити навколостовбурні ямки, залишивши 6-8 см до поверхні; полити місце достатньою кількістю води; через 2-3 дні засипати землею.

...утеплення

Листя горіха холодної пори гріє ґрунт, що зменшує його глибоке промерзання. Дуже

добре накривати ним полуничні й сунічні грядки, ґрунт під ягідними кущами й міжряддя. Після такого утеплення ягідники не вражають шкідники, зокрема слимаки, тож не треба їх обробляти хімічними препаратами. Однак, перш ніж утеплювати грядки, переконайтеся, що листя не уражене хворобами, аби не розповсюдити збудників. А ще сухим листям горіха пересипають підготовлені для зимового зберігання буряк і моркву, тоді вони зберігаються до квітня майже без відходів. Ще одне застосування горіхового листя — в курнику як підстилка для курей. Це дає не лише тепло, а й можливість дезінфекції шкіри й пір'я птахів.

...отрута проти колорадського жука

Сухе горіхове листя успішно використовують для боротьби з картопляним вогнем. За місяць до масової появи смугастиків 4 кілограми сухого листя заливають двадцятьма літрами холодної води. Щодня перемішують суміш, а перед використанням проціджують і за допомогою пульверизатора обприскують кущі картоплі вранці, коли зіjde роса. За тижня повторюють процедуру через тиждень. Цим же настоєм обробляють і кущики баклажанів та томатів.

Відомо, що легше й ефективніше труїти личинок. Бо дорослі жуки живучіші. Під листям грецького горіха, коли воно гниє на землі, навіть черв'яки не живуть. Його

потрібно (бажано заготовити з осені у бочках) залити окропом. Можна додати листя чорнобривців. Почекати півдня-день, доки настоїться. Трохи розбавити водою і обприскувати картоплю. Личинки, не переносячи цього запаху, падають з кущів і гинуть від голоду.

Футбол | Чемпіонат району

Скандал у Великій Березовиці

Футболісти Плотичі впевнено перемогли в завершальній грі турніру аутсайдерів — комуанду Білої (9:1). Їхні конкуренти в боротьбі за «золото» — чинні чемпіони Тернопільського району Великі Березовиці спровокували бійку, тому арбітр вилучив 2-х гравців гостей і призупинив матч. На розширеному засіданні Тернопільської районної федерації футболу прийнято рішення дограти поєдинок у неділю, 8 жовтня. Бронзовими призерами району стали Шляхтинці. Інші результати 18-го туру: Шляхтинці — Дубівці 3:0, Острів — Залізці 6:1, Великий Глибочок — Озерна 3:0. У вищій лізі замінять Із Білої, Острова та Озерної зможуть Вачів, Тернопільське «Динамо» і Прошова.

Деталі — в наступному номері «Подільського слова».

Футбольні несподіванки

Воротарі-бомбардири

Закінчення.
Початок у минулому номері.

В історії футболу є чимало випадків, коли голкіпер забивав за кар'єру лише раз, але його гол запам'ятовувався надовго. Також згадати Петера Шмайхеля, Йенса Лемана, Ганса-Йорга Бутта, Данієля Субашіча.

Часто результативний удар воротаря може стати вирішальним. Українські вболівальники, мабуть, досі пам'ятають м'яч голово воротаря «Севілья» Андреса Палого на останній секунді напруженого протистояння з донецьким «Шахтарем» в 1/8 Кубка УЄФА 2007-го, що залишив «гірників» за бортом єврокубків. Схоже досягнення встановив екс-голкипер «Тернополя» та івано-франківського «Прикарпаття» Микола Плетеницький (на фото), який на 3-й компенсованій до 2-го тайму хвилині тернопільського дербі між «Нивою» і «Тернополем» у вересні 2014-го прибіг на подачу кутового у штрафний майданчик суперника, виграв верхову боротьбу і забив, урятувавши «містян» від поразки.

Виступаючи за хабаровську «СКА-Енергію» частенько у воротах суперників розписувався колишній гравець «жовто-синьої збірної» Андрій Дикань. У серпні 2014-го у матчі з херсонським «Кри-

сталом» красень-гол зі штрафного забив тодішній страж воріт стрийської «Скали» Роман Данкович, урятувавши стріян від поразки. Колишній воротар «Чорноморця» і «Карпат» Євген Боровик — єдиний не польовий гравець, який забивав із гри в матчах прем'єр-ліги. Унікальний для «вишки» випадок трапився в жовтні 2010-го, коли «Кривбас», поступаючись в ході поєдинку київському «Арсеналу», пішов усією командою на розвіграв кутового, і Євген у стилі Палого забив гол.

Андрій ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Легенди футболу

Містер Несподіванка

Цей обдарований, неординарний гравець не може похвалитися безліччю трофеїв, але його знає весь світ не лише завдяки високій виконавській майстерності, а й постійним витівкам, що межують із шаленством, перетворюючи матчі у справжнє шоу. Він підкорив мільйони сердець, проте його серце ніколи не відчувало душевного комфорту...

кількома голевими передачами. Його сльозі після програного в серії післяматчевих пенальті збірній ФРН півфіналу стали символом Чемпіонату світу 1990-го. За ним спостерігала багатомільйонна глядацька аудиторія. Під час мундіалу в Італії Гаскойн став ідолом англійської нації.

Тепер у це важко повірити, але тоді Пол міг опинитися серед запасних на світовій першості. Свій шанс він отримав незадовго до старту турніру після травми партнера по команді. На італійських полях англійці продемонстрували красу з часів домашнього мундіалу гри, а Гаскойн став головною зіркою колективу. Він віддавав результативні паси, накручував суперників, здійснював швидкісні ривки.

«Я провів хороши матч, і мені здавалося, що навіть переігрував Лотара Матеуса. Бобі Робсон не міг про це сказати, бо краусів півзахисник у світі. Але думаю, люди запам'ятали мене, насамперед, як футболіста, що ревів посеред стадіону. Отримавши жовту картку і дискваліфікацію, я знав, що, незалежно від результату, мій Кубок світу завершений. Я був пригнічений, відчував, що підвів себе. Мені здавалося, що це був найкращий в історії юнацький табір. Прекрасна погода, відмінна їжа, хороші готелі і, звичайно ж, гра у футбол. Я не хотів, щоб це завершувалося», — ділився враженнями Гаскойн.

У найближчий рік після цього тріумфу він демонструватиме неймовірний футбол і незадовго до фінального протистояння Кубка Англії з «Нотінгем Форест» підпише попередню угоду з римським «Лацио». На старті кубкової зустрічі його відвезли в лікарню з важкою травмою. Він отримав золоту медаль, але вже ніколи не отримав виступати проти рівня через те, що коліно більше не працювало на повну силу.

Футбол як засіб від депресії

В «Лацио» і «Рейнджерс» Пол залишатиметься улюбленим публіки. На його рахунок у римському дербі і на йогне висміювання ірландських католиків, що вболівають за «Селтік». Через це він отримуватиме погрози від ірландської Республіканської Армії. У пресі все частіше почнуть з'являтися повідомлення про проблеми Гази з'alкоголем. Таблюдити смакуватимуть його сімейні скандали: п'яний футболіст поб'є свою дружину Шеріл, яка незабаром подасть на розлучення і відсудить кругленьку суму грошей у колишнього коханого. З того

часу футбольний талант Гаскойна був більше доповненням до його публічного образу. Пол розтовстів, перефарбувався у блондина, пробив вуха.

Домашній чемпіонат Європи 1996-го став лебединою піснею Гаскойна. Він забив феноменальний гол у ворота збірної Шотландії і допоміг своїй команді вийти у півфінал, де англійці знову програли в серії післяматчевих пенальті німцям. Чемпіонат світу у Франції Газа пропустить, розгнівавши тренера збірної Глена Ходла публічною появою в нетверезому стані за день до оголошення підсумкового складу гравців. На клубному рівні британець почне змінювати команди, як рукавички. Для прикладу, головним сподом про виступ у «Мідлсбро» залишився випадок, коли п'яний Гаскойн усівся за кермо клубного автобуса і в'їхав у стіну найближчого будинку.

Футбол і алкоголь були єдиним способом Пола втекти від набридливої реальності, сховатися від нападів депресії, якими він страждав з 13-ти років. Усе життя його гризло почуття провини, адже в 10-річному віці він став свідком загибелі свого друга.

«Депресія... Чи є від неї порятунку? Алкоголь? Терпіти не можу його смак і післясмак. Ненавиджу. Але він дарує ілюзію, ніби все добре. Поступово ілюзія розсіюється, тоді варто це випити, щоб знову веселитися і бешкетувати, щоб знову стати улюбленцем і водночас занозою для всіх. Потім ще і ще... Зранку депресія стає страшнішою. І все-таки, чи є засіб від депресії? Є. Футбол. Коли я з м'ячем, то не боюся смерті, живу посправжньому. Єдине, чого я прагну, — грати у футбол. Мене чого завжди, — грати у футбол. Не називайте мене пропащим. Я став би таким давно, але мене врятував футбол», — говорив Гаскойн.

Важко злічити, скільки разів Пол потрапляв у реабілітаційні клініки впродовж останніх кількох років. У пресі часто згадують його водіння в нетверезому стані або аварії, після однієї з яких Газа ледь не розпрощався з життям. А після того, як у житті Гаскойна з'явилися наркотики, багато вболівальників буквально кидалися об'їмати Пола на вулиці, зрадивши, що їхній кумир 90-х, як і раніше, живий... Він знає, що сам у всьому винен і вірить, що колись знову буде щасливий, як у ті дні, коли входив на футбольне поле.

Андрій ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Спортивний калейдоскоп

Українська збірна на міжнародних змаганнях «Ігри нескорених» у Канаді здобула 8 золотих, 3 срібні та 14 мідальних медалей. Найбільшу кількість нагород виборов представник України у плаваних Павло Будаєвський — 4 «золота». У складі української команди було 15 ветеранів Збройних сил України, які зазнали поранень під час служби, зокрема, в боях на Донбасі. Загалом на Ігри запросили понад 600 спортсменів із 16-ти країн, які змагалися у 12 адаптивних видах спорту.

Український боксер Олександр Усик у квітні-лютому 2018-го в півфіналі Всесвітньої боксерської суперсерії проведе двобій із чемпіоном WBC у першій важкій вазі латвійцем Майрісом Бредісом, котрий захистив свій титул, перемігши кубинця Майка Переса.

Головний тренер національної збірної України Андрій Шевченко викликав до головної команди країни атакуючого півзахисника донецького «Шахтаря» Ромера Бонфіма Марлоса. Наприкінці вересня в чемпіонаті, який уже 5 років грає в півфіналі України (у складі харківського «Металіста» та «Шахтаря»), згідно з указом Президента Петра Порошенка, отримав українське громадянство. Таким чином Марлос ліфікації Чемпіонату світу-2018 сьогодні, 6 жовтня, проти Косово і 9 жовтня з Хорватією.

Український півзахисник лідера бундеслиги — дортмундської «Борусії» Андрій Ярмоленко забив гол п'ятою «Аугсбургу» в чемпіонаті Німеччини і віддав голевий пас партнеру. Дортмундці перемогли 2:1. Це 2-й м'яч Андрія за «джмелів» (перший він забив «Тоттенхему» в Лізі чемпіонів). Другий гол за «Альбасете» в 2-му дивізіоні іспанської першості забив український форвард Роман Зозуля. Його команда поступилася «Нумансії» 1:5.

У 2-му турі групового раунду Ліги Європи київське «Динамо» здобуло волевою перемогою над сербським «Партизаном». Кияни, програючи після першого тайму 2:0, забили тричі (дубль Мораеса і гол Віталія Буяльського), вигравши з рахунком 2:3 й очоливши турнірну таблицю. Турнірне становище команд: «Динамо» — 6 очок, «Янг Бойз» — 2, «Партизан», «Скендербеу» — по 1-му. Наступну гру «динамівці» проведуть 19 жовтня в Києві з «Янг Бойзом». Луганська «Зоря» сенсаційно здолала на виїзді іспанську «Атлетіко». Єдиний гол у першому таймі забив Ігор Харатін головою після подачі з кутового. Це перша перемога луганців у ЛЕ, яка дозволила їм піднятися на 2-ге місце у групі. Шведський «Естерсунд», якому українці поступилися попереднього туру у Львові, вступила обігранню в ЛЕ «Герту» 1:0. З німецькою командою «Зоря» зіграє наступну гру на «Львів-Арені» 19 жовтня.

Виграючи після першого тайму 0:3, київське «Динамо» в Запоріжжі зіграло із «Зорею» вничю — 4:4. На 87-й хвилині Євген Опанасенко вразив ворота киян, установивши остаточний рахунок. Результати інших матчів 11-го туру УПЛ: «Олімпік» — «Маріуполь» — 3:2, «Олександрія» — «Зірка» — 0:0, «Чорноморець» — «Ворскла» — 0:3, «Верес» — «Сталь» — 1:1, «Шахтар» — «Карпати» — 2:0. Трійка лідерів: «Шахтар» — 28 очок, «Динамо» — 24, «Ворскла» — 21.

Тернопільська «Нива» взяла реванш у житомирського «Полісся» за нещодавній розгром у другій лізі з рахунком 3:0. Олексій Литовченко зробив націлену передачу на дальню стійку, де ніким не прикритий Богдан Слоневський розстріляв ворота. Згодом Ігор Кохман виграв верхову боротьбу і скинув на хід Литовченку, який увірвався у штрафний майданчик та пробив повз голкіпера — 0:2. Четвірка лідерів: «Агробізнес» — 33 бали, «Прикарпаття» (Івано-Франківськ) — 31, «Нива» (Тернопіль) — 22, «Львів» — 16.

Підготував Андрій ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Один на мільйон

Кар'єра Пола Гаскойна (на фото) розвивалася стрімко, майже блискавично. Одного разу в двері Гаскойнів постукала циганка. Мама винесла їй хліба, а та сказала: «Один із твоїх дітей прославиться завдяки ногам». У сім'ї спочатку подумали про Анну-Марію, яка любила танцювати, влаштовувати вдома різноманітні спектаклі, і мріяла стати актрисою. Однак йшлося про Пола. До слова, в Гаскойна подвійне ім'я — Пол Джон, на честь відомих музикантів «Бітлз» Маккартні і Ленона, котрі були на вершині популярності в час, коли народився майбутній футболіст.

Одного разу на уроці географії хлопець, щоби не слухати нудних розмов учителя, почав розробляти власний підпис. На запитання педагога, навіщо йому це, Пол відповів, що хоче стати відомим футболістом, а тому, доведеться постійно роздавати автографи своїм шанувальникам. «Забудь про це, Гаскойне, професіональним футболістом стає один на мільйон», — посміхнувся вчитель. «Тоді я буду цим одним», — наполіг на своєму хлопчина.

Першим клубом, який запросив Гаскойна на перегляд, був «Пісвіч». Гра йому тоді не вдалася, а головний тренер Бобі Робсон розчаровано зітхнув: «Що він може, цей товстун...». Справді, через непереборну любов до солодощів, Пол ніколи не вирізнявся атлетичністю. 1985-го британець почав виступати у складі «Ньюкасла». Там він отримав призвисько Gazzа, яке закріпилося за ним на все життя.

В новому колективі Газа демонстрував дива техніки. «Щоб побачити таке знову, треба прожити ще тисячу років», — казав тодішній менеджер «сорок» Джек Чарльтон, коли Пол, виступаючи за молодіжку «Ньюкасла», забив приголомшливий гол у фінальній дуелі молодіжного Кубка з «Вотфордом». 1988-го Гаскойн підписав контракт із «Тоттенемом», ставши в той період найдорожчим англійським футболістом.

Одразу після цього Бобі Робсон викликав хлопця в національну збірну Англії на товариський матч із Данією. А вже у другій зустрічі з албанцями Пол відкрив лік голам за головну команду країни і відзначився

Все буде смачно

Гарбузова консервація? Чом би й ні!

Восени, збираючи урожай гарбузів, городники найчастіше закладають плоди на зберігання. Гарбузи без тріщин, подряпин, зі збереженим черешком лежать, не псуючись, від трьох до 20 місяців. Проте термін зберігання залежить не тільки від стану плода, а й від сорту. Солодкі й ароматні мускатні доведеться спожити до середини зими. Та й не всі гарбузи знімають із грядки в ідеальному стані. До того ж плід, що важить чимало кілограмів, неможливо використати за один раз. Аби зберегти вирощене, можна зробити різні заготовки з гарбуза на зиму.

Гарбуз маринований

Потрібно: оцет 9% — 600 мл, вода — 300 мл, цукор — 100 г, сіль — 30 г, цибуля — 2 шт., перець чорний горошин — 5 шт., перацький перець — 3 шт., зерна гірчиці — 1 ч. ложка, лавровий лист — 2 шт., гвоздика — 2 бутони, 1 гарбуз невеликого розміру.

Гарбуз порізати невеликими кубиками, посипати сіллю і залишити на одну добу. Для маринаду змішати всі інгредієнти, довести до кипіння. Шматочки гарбуза прогріти у маринаді до повного розчинення цукру і солі.

Наступного дня гарбуз у стерилізовані банки, залити холодним маринадом. Стерилізувати протягом однієї години при температурі 100 градусів. Закатати.

Салат із гарбуза з овочами

Потрібно: гарбуз — 2 кг, помідори — 1 кг, морква — 500 г, перець солодкий — півкілограма, цибуля — 300 г, часник — 2 ст. ложки без верха, часник — 2 головки, цукор — 100 г, олія — 200 г, оцет — 2 ст. ложки, насіння коріандру і перець — за смаком.

Моркву і гарбуз порізати дуже тонкими брусками, цибулю — не-

великими кубиками, а перець — смужками. Томати перемелати. Моркву і цибулю посмажити на олії, додати гарбуз, перець, тушкувати, постійно помішуючи, протягом кількох хвилин. Потім варити ще кілька хвилин, додати сіль, спеції, оцет і часник. Варити все разом протягом 5 хвилин, викласти в стерилізовані банки. Закатати.

Гарбуз в яблучному соку

Потрібно: натуральний яблучний сік — 1 л, цукор — 200 г, гарбуз

невеликого розміру, кардамон або імбир.

Гарбуз порізати невеликими кубиками. Сік з цукром закип'ятити, залити киплячим сиропом шматочки гарбуза, додати кардамон або імбир. Наступного дня у холодного охолодження, поставити на вогонь і варити протягом 20 хвилин. Розкласти у стерилізовані банки. Закатати.

Гарбуз гострий

Потрібно: гарбуз — 1,3 кг, сіль — 2 ст. ложки, оцет 6% — 500 мл, цукор — 5 ст. ложок, хрін тертий — 3 ст. ложки, цибуля — 2 шт.,

насіння гірчиці — 2 ч. ложки без гірки, насіння кропу — за смаком.

Гарбуз порізати невеликими кубиками, посолити і поставити на ніч у холодне приміщення. В каструлю налити півлітра води, додати оцет і цукор, довести до кипіння, вкинути шматочки гарбуза, варити протягом 5 хвилин і перекидати в друшляк до охолодження.

Далі перекидати гарбуз у банки, додати хрін і цибулю, порізану кільцями, а також насіння гірчиці й кріп, залити киплячим маринадом. Виставити знову у холод на ніч. Наступного дня закип'ятити маринад і знову залити гарбуз. Зберігати тільки в холоді, під кришками з поліетилену.

Гарбуз пряний

Потрібно: гарбуз — 4 кг, гострий червоний перець — 300 г, часник — 100 г, зелень петрушки — 200 г, олія — 150 г.

Для маринаду: вода — 1 л, оцет 9% — 200 мл, сіль — 50 г, цукор — 350 г.

Гарбуз порізати невеликими кубиками. Перець, часник, петрушку порубати якнайдрібніше. Усе залити дуже гарячим маринадом, додати олію. Варити протягом 30 хвилин, постійно помішу-

ючи. Далі овочі відкинути на сито, розкласти у стерилізовані банки. Маринад закип'ятити ще раз, залити овочі. Закатати.

Гарбузові чіпси

Для цих ласощів краще брати гарбуз із щільною однорідною м'якоттю, причому плід може бути несолодким. Чіпси можна зробити як солодкі, так і солодкі.

Очищений гарбуз нарізати на тоненькі (не більше 2-3 мм завтовшки) скибочки. Отримані пластинки кілька хвилин бланшувати у киплячій воді, в яку залити у відлякучу, додати сіль або цукор. Витягнуті з окропу скибочки охолодити під струменем холодної води, обсушити і розкласти на піддоні. Щоб гарбузові чіпси вийшли смачнішими, перед сушінням ще вологі пластинки можна посипати за смаком спеціями, прянощами, насінням льону, кропу, кунжуту тощо.

Для сушіння краще використовувати електричну сушарку, куди помістити скибочки на 6 годин при температурі 55-60°C. Опісля чіпси досушувати ще дві години, підвищивши температуру до 70-80°C.

Смачно!

Дитячий майданчик

Осінь

Нині осінь нас чарує,
Неповторна, чарівна,
Різні барви нам дарує
І дивує нас вона.
Виглядає так казково
Восени і парк, і гай,
Розмаїттям кольоровим
Прикрашає осінь край!

Лабіринт

Знайди відмінності

Загадки

У лісі зростав,
У столяра побував,
В кімнаті оселився,
Полотном укрився. (Стіл)

Я порою дощовою —
Наче дах над головою.
При собі мене тримають,
А як дощ пройде — складають.

(Парасолька)

В полі жовті промінчата
Шелестять, немов зайчата,
А вусаті ж їхні віти!
Що це, друзі? Мабуть... (Жито)

Лисиця й цап

Одного разу лисиця побачила лева, який після трапези вийшов трохи прогулятися. Шахрайка вдерлась у його житло й почала ласувати залишками їжі. «Хотіла б і я бенкетувати так щодня», — подумала вона.

Наївшись, хитрунка вирушила у своїх справах, не перестаючи думати про те, яке все-таки щастя — так ситно їсти щодня. Раптом вона відчула, що падає. Отямившись, побачила, що провалилась у глибоку криницю, де, на щастя, води було небагато. Спочатку вона знавісніла від безпорадності, але потім спробувала вибратися по стінах своєї пастки, але їй це не вдалося.

Раптом вона почула голос. «Що ви там робите?» — промекав хтось. Лисиця подивилась угору й упізнала цапа, який жив по-сусідству. Вона вирішила, що за допомогою цього легковірного дурня вибереться з криниці. «Хіба ти не знаєш, яка посуха сталась у селі? Ось я і стрибнула сюди набрати води», — хитро мовила шахрайка.

Почувши це, цап, не роздумуючи, стрибнув у криницю, а лисиця швидко піднялась по його довгих рогах і вибралась на волю. «Ти дурний. Якби посуха сталась у селі, птахи давно б розповіли про неї. Тепер усі будуть мати тебе за останнього дурня», — сказала хитрунка й пішла геть.

Мораль: ніколи нікому не довіряй сліпо.

